

POSELSTVÍ PAPEŽE
JANA PAVLA II.
K XXIII. SVĚTOVÉMU DNI
CESTOVNÍHO RUCHU 2002

VYDAL SEKRETARIÁT ČESKÉ BISKUPSKÉ KONFERENCE

PRAHA 2002

(PRO VNITŘNÍ POTŘEBU)

1. Oslava Světového dne cestovního ruchu, která se koná 27. září na téma „*Ekoturismus jako klíč ke kontrolovatelnému vývoji*“, je mi vítanou příležitostí k několika úvahám o fenoménu lidské mobility, který se za poslední desetiletí hodně rozmohl a do něhož jsou zapojeny milióny lidí. Cestování nám umožňuje využít část volného času k rozjímání o dobrotě a kráse Boha stvořitele a díky kontaktu s druhými napomáhá k prohloubení dialogu a k vzájemnému poznávání. Volný čas a cestování mohou tímto způsobem nahradit nedostatky lidskosti, se kterým se často setkáváme ve všedním životě.

Písmo Svaté považuje zkušenost cestování za zvláštní příležitost k poznání moudrosti, neboť přivádí člověka do kontaktu s různými lidmi, kulturami, zvyky a zeměmi. V Písmu se praví: *Kdo mnoho cestoval, mnoho poznal. Kdo má mnoho zkušeností, bude mluvit rozumně. Kdo nic nezakusil, málo ví, ale kdo hodně cestoval, oplývá chytrostí. Mnoho jsem viděl, když jsem byl na cestách, porozuměl jsem víc, než umím povědět* (Sír 34,9–11).

V První knize Mojžíšově, ve stále novém vidění proroků, v *Jobově* úvaze o moudrosti nebo v úvaze autora *Knihy moudrosti*, stejně tak i ve zkušenostech víry dokládáných v *Žalmech* představuje krása světa znamení odhalující Boží dobrotu a velikost. Ve svých podobstvích nás Ježíš vyzývá k pozorování okolní přírody a tím k pochopení toho, že důvěra v nebeského Otce musí být úplná (srov. Lk 12,22–28) a víra stálá (srov. Lk 17,6).

Svět je svěřen člověku, aby si jeho obděláváním a střežením (srov. Gn 2,15) zajistil prostředky nutné k životu a obstaral „chléb vezdejší“, dar, který nebeský Otec určil k dobru všech svých dětí. Je třeba se naučit pozorovat svět čistýma očima plnýma úžasem. Někdy se bohužel stává, že potřebný respekt k přírodě chybí, ale v okamžiku, kdy se z ochránců přírody stanou její tyrani, dříve nebo později příroda proti netečnosti člověka povstane (srov. Jan Pavel II., *Homilie* k jubileu zemědělců, 12. listopadu 2000).

2. Mezi velkým počtem turistů, kteří každoročně cestují po světě, je nemálo těch, kteří se otevřeně vydávají na cestu za účelem objevení přírody a jejího zkoumání až po nejskrytější kouty. Inteligentní forma cestování směřuje k oceňování krás světa a přibližuje k němu

člověka s respektem; dává mu příležitost se z něj radovat, aniž by však narušil jeho rovnováhu.

Jak ovšem popřít, že lidstvo dnes prožívá ekologickou krizi? Bezohledný cestovní ruch přispěl a neustále přispívá k tomuto ničení, a to i díky turistickým zařízením postaveným bez projektů, které by braly v úvahu dopad na životní prostředí.

Jak jsem uváděl v *Poselství ke světovému dni míru* v roce 1990, je „nezbytné vrátit se k počátkům a čelit této hluboké morální krizi, jejímž znepokojivým aspektem je zneuctívání životního prostředí“ (č. 5: *Insegnamenti XII/2*, 1466). Problémy životního prostředí v podstatě zřetelně ukazují na některé důsledky, které přináší rozhodnutí provedená jen podle partikularistických zájmů, jež neodpovídají skutečným nárokům na důstojnost člověka. Často převažuje nezřízená touha shromážďovat bohatství, která brání, aby člověk zaslechl znepokojující výkřiky chudoby mnoha národů. Jinými slovy, sobecké hledání vlastního blahobytu vede k ignorování oprávněných nároků dnešních i budoucích generací. Pravdou zůstává, že tam, kde se odchýlíme od Božího plánu se světem, se často začíná nedostávat pozornosti k bližnímu a úcty k přírodě.

3. Přesto nám zatím nechybí důvod k naději. Mnoho lidí, vnímavých k tomuto problému, již nějakou dobu usilují o nápravu. Tito lidé se snaží především zachránit duchovní rozměr vztahu ke stvoření, a to díky znovuzrození původního úkolu, který Bůh světil lidstvu (srov. Gn 2,15). „Vnitřní ekologie“ totiž podporuje „ekologii vnější“ a má okamžitý pozitivní dopad nejen v zápase s chudobou a hladem druhých, ale také na osobní zdraví a spásu. Toto je cesta, která by měla být podporována, aby neustále vyzdvihovala kulturu života a porážela kulturu smrti.

Proto by se měly upřednostnit ty formy cestovního ruchu, které nejvíce respektují životní prostředí, jsou umírněnější ve využívání přírodních zdrojů a solidárnější k místním kulturám. Je zřejmé, že se jedná o formy, které mají silnou etickou motivaci spočívající v přesvědčení, že životní prostředí je domovem nás všech a přírodní bohatství je určeno stávajícím i budoucím generacím.

4. Kromě tohoto se začíná uplatňovat nová vnímavost, obecně známá pod názvem ekoturismus. Ve své podstatě je tato myšlenka bezpochyby dobrá. Zajisté bude třeba na ni dávat pozor, aby neztratila svou povahu a nestala se původcem vykořisťování a diskriminace. Ovšem kdyby byla podporována ochrana životního prostředí sama o sobě, nastalo by riziko vzniku novodobé formy kolonialismu, která by poškozovala práva společností žijících na určitém území. Docházelo by k zastavení vývoje některých kultur a k jejich zániku a místním vládním institucím, které jsou jako první odpovědné za ekosystémy a za biologickou rozmanitost na daných územích, by byly odňaty ekonomické zdroje.

Žádný zásah do prostředí ekosystému nemůže nechat stranou úvahy o dopadu na další území a v širším smyslu i na zdraví příštích generací. Ekoturismus přivádí většinou lidí do míst, prostředí nebo krajů, jejichž přírodní rovnováha vyžaduje péči, aby nedocházela újmy. Proto by měly být podporovány projekty a přísné kontroly zaměřené na propojení úcty k přírodě spolu s právy člověka na její využití pro svůj osobní vývoj.

5. „*My čekáme nová nebesa a novou zemi*“ (2 Petr 3,13). Tváří v tvář nerozváznému zneužívání přírody, zaviněnému necitlivostí člověka, nenajde dnešní společnost vhodné řešení, pokud se vážně nezamyslí na stylem života a nevybuduje jeho základy na „pevných principech a inspiracích: na jasném vědomí, že svět je moudrým dílem Boží prozřetelnosti, a na vědomí lidské důstojnosti a odpovědnosti v plánu stvoření“ (Jan Pavel II., *Projev* na setkání „*Životní prostředí a zdraví*“, 24. března 1997, 6: *Insegnamenti XXI*, 523).

Cestovní ruch může být dostatečným nástrojem pro vytvoření tohoto povědomí. Méně agresivní přístup k životnímu prostředí napomůže objevit a lépe ocenit dobro svěřeně odpovědnosti všech i každého z nás. Blízké poznání křehkosti mnoha aspektů přírody nám pomůže uvědomit si nezbytnost adekvátních ochranných opatření, která by ukončila nerozvázně zneužívání přírodních zdrojů. Pozornost a respekt k přírodě mohou zlepšit smysl pro solidaritu mezi muži a ženami, jejichž lidské prostředí je neustále napadáno vykořisťováním, chudobou, hladem nebo nedostatkem vzdělání či zdraví. Je

na nás všech, ale především na lidech pracujících v oblasti cestovního ruchu, aby jednali takovým způsobem, aby se tyto cíle staly skutečností.

Věřící člověk čerpá z víry vydatný podnět, který jej usměřňuje ve vztahu k přírodě a v úsilí o zachování její neporušenosti a jejího užitku pro člověka dnes i v budoucnosti. Obracím se proto především na křesťany, aby vytvořili z cestovního ruchu příležitost k přemýšlení a k setkání s Bohem, Stvořitelem a Otcem všech, aby tak byli silní ve službě spravedlnosti a míru, ve věrnosti Tomu, který přislíbil nová nebesa a novou zemi (srov. Zj 21,1).

Přeji si, aby Vám připomínka nadcházejícího Světového dne cestovního ruchu pomohla znovu nalézt kladné hodnoty vrozené lidem pro kontakt s přírodou a aby všechny povzbudila k většímu respektování životního prostředí a místních kultur. Svěřuji do přímluvy Marii, Matce Kristově, všechny, kteří se zabývají touto specifickou oblastí lidského života, a žehnám všem ve jménu všemohoucího Boha.

Vatikán, 24. června 2002

Handwritten signature of Pope John Paul II in cursive script, reading "Joannes Paulus PP. II".